

Ivana Zajc

Andrej Predin: Vesoljčki.

Ilustriral Rok Predin.

Ljubljana: Mladinska knjiga (Deteljica), 2020.

Knjiga *Vesoljčki* Andreja Predina spremlja družino, ki v nekem domišljij-skem, visokotehnološkem svetu zaključuje svoje galaktične počitnice v zvezdnem kopališču izven svojega planeta Blabla. Starša Blaš in Blažka s sinkom Blačem in robotkom Blipom po razigranem oddihu ne slutijo, kaj se jim bo primerilo ob povratku domov. Na poti z enega konca galaksije na drugega se jim pokvari vesoljska ladja. Starša jo več dni zapored skušata popraviti, pri tem pa se vsa utrujena zavijeta v molk, da ne bi vznemirila sina. Stanje je namreč resno in družinski člani so v smrtni nevarnosti.

V ta okvir zunanjega dogajanja avtor spretno vplete intenzivno notranje dogajanje v likih, bralec sluti njihove emocionalne odzive. Starša preplavi skrb in naenkrat pozabita na svojega otroka, saj skušata rešiti težave. Blač se ne zaveda, v kako veliki nevarnosti so; opazuje odzive staršev in se neizmerno dolgočasi. Starša pri delu potrebujejo tišino, zato mu ne dovolita, da bi se igral z žogo, ujet je v kovinsko sobo pod nadzorom kamer in varnostnih sistemov, ki mu ne pustijo niti tega, da bi iz skleda bombonov izmaknil kaj sladkega, saj se že ob tem sprožijo alarmi. Računalnik ni občutljiv na otrokove čustvene potrebe in Blač je neskončno osamljen.

V tem duhamornem okolju mu ni več v oporo niti njegov robotek; družinski člani so med sabo odtujeni, kar je močan kontrast harmoniji, ki so

jo doživljali na počitnicah ob skupnem kopanju in igranju. Ko v pilotski kabini obiše mamico Blažko, je videti strašansko zaposlena in slabe volje, tudi očka Blaš v strojnici ni razpoložen za igro ali pogovor. "Zakaj me nihče ne sliši? Dolgčas mi je!" svoje frustracije izrazi otrok, a njegov krik naleti na gluha ušesa. Blačeva osamljenost in dolgčas se stopnjujeta v jezo ter razočaranje.

Tako knjiga izriše univerzalno čustveno stanje, s katerim se lahko pri odraščanju srečujejo otroci, tj. občutek, da niso videni, da se nihče noče ukvarjati z njimi. Sledimo Blaču, ki doživlja spremembo v obnašanju staršev, ki je ne razume – pred njim se zapreta in njegovo družbo neprijazno zavračata. Otrok tega ne razume, kar naenkrat ga "nihče ne mara", starša se obnašata, kot da je neviden. To čustveno stanje se prekine, ko Blač doživi preobrat: iz obupa in nemoči se znajde v novem stanju, v katerem pozabi na vse. Naenkrat namreč postane zares neviden in je zmožen potovanja skozi težke kovinske zidove vesoljske ladje. To mu omogoči, da starša ugleda na drugačen način. Njegov oče je v resnici popolnoma izčrpan in zaskrbljen, Blač pa se zave, v kako veliki nevarnosti so. Njegova mama neizmerno hrepeni po tem, da bi ga objela in poljubila, o tem, kaj se dogaja, pa z njim ne govori, saj noče, da bi ga bilo strah. Stanje postaja vse bolj napeto, saj bo družini kmalu začelo zmanjkovati zraka, tudi krmilo ne deluje več in plovilo odnaša v prostrano vesolje.

Avtor uspe z nekaj zamahi učinkovito izrisati različna čustvena stanja likov, s katerimi se mladi bralec lahko poistoveti, z liki soobčuti. Knjiga namreč ne govori le o zapletu na potovanju po vesolju, ampak tudi o različnih emocionalnih svetovih likov, ki svoje ranljivosti sprva ne pokažejo drugim družinskim članom. Besedilo tako izkoristi eno ključnih možnosti, ki jih nudi literatura – izriše različna vesolja, v katerih živijo liki in v katera se lahko bralec potopi ter vsakega posebej razume. Ena ključnih tem knjige je trk med svetom otroka in svetom staršev, ki ga ignorirajo, kar ga boli. Ta prepad se razblini, ko otrok spozna, v kakšni nevarnosti je družina, ko odkrije, da starša zanj neizmerno skrbi. Zunanje dogajanje se od te točke naprej razpleta, vrhunec notranjega dogajanja pa je prav to otrokovo spoznanje. Dobro premišljena emocionalna vsebina in učinkovita dinamika čustvenih premikov sta osrednji kvaliteti tega literarnega dela, ki govori o ranljivosti otrok in odraslih ter o starševski ljubezni. Delo izriše dve stanji in dve stiski – svet odraslih ter na drugi strani svet otrok –, pri čemer je besedilo kljub strnjeni obliki prepričljivo in učinkovito. Pomembno je tudi to, da ne predvideva zgolj, da se otrok identificira s sebi podobnim,

otroškim likom, kar je enostavna identifikacija, ampak ga spodbuja tudi k poistovetenju z liki odraslih, ki se za otroka nekaj časa ne zmenijo.

Opremljen s spoznanjem, da ga starša še vedno ljubita, je Blač znova močan in v zgodbi prevzame vlogo rešitelja. Blač skozi dogajanje osebno-stno zori. Zdaj ne išče več le lagodja in igre, je bolj razumevajoč, bolj hvalen in pogumen – izkušnja ga je okrepila, v družini po iskrenih pogovorih znova zavladal mir, rezultat razrešitve notranjega konflikta vseh likov.

Delo temelji na nekaj močnih kontrastih. Na eni strani imamo medosebne odnose, na drugi pa visoko tehnologijo, ki je hladna in neodzivna. Zgodba o svetu najsodobnejše tehnologije, vesoljskih plovil in robotov torej prikaže pomen pristnih čustev ljudi, ki so včasih drobna, a vselej pomembna. Kljub napetemu zunanemu dogajanju se zgodba osredotoča predvsem na občutke otroka, ki se ob tem počuti nepomembnega. Izčiščeno besedilo to pove z nekaj preprostimi potezami, brez pretiravanja prikaže malo pripoved o družinski ljubezni, ki je ni mogoče nadomestiti s stvarmi in ki se zdi otroku za kratek čas izgubljena, a kmalu dojamemo, da je bila vselej z njim. Knjiga odpira tudi vprašanja resnicoljubnosti in ranljivosti staršev; ker starša otroku sprva ne želita povedati resnice, ga to rani in odtuji. Ko Blač izve, v kakšni nevarnosti je družina, to razume in prevzame odgovornost za svoja čustva, naposled pa je prav on tisti, ki stanje razreši. Dokaj zahtevna emocionalna vsebina je v knjigi posejana z igrivostjo in radostjo družine, ki se zna veseliti lepih stvari.

Igrivost pričarajo tudi barvite ilustracije, ki se poigravajo z idejo breztežnosti v vesolju in poudarijo kontrast med temino vesoljnega prostranstva in živahnimi ljudmi, ki po njej potujejo. Ilustracije Roka Predina z barvnimi spremembami sicer ujamejo menjave atmosfere v besedilu – od brezskrbnosti in igre do velike nevarnosti –, a so si kljub temu med seboj precej podobne in vizualno ne zgradijo kontrastov, kakršne ustvari besedilo. Na trenutke so izjemno dinamične, vesoljski prizori v ozadju dajejo podobam vizualno globino in nenehno opozarjajo na nevarno prostranost zunaj družinskega zavetja.

Avtorski dvojec bratov Andreja in Roka Predina je ustvaril knjigo, ki pre-priča s čustveno globino, saj se učinkovito, dovolj poglobljeno in z dobršno mero senzibilnosti loteva zahtevne teme družinskega nesporazuma. To delo ne govori le o potovanju po vesoljski praznini, ampak tudi o potovanju po vijugah človeških čustev. To nudi kakovostna otroška knjiga – pogled onkraj napetega zunanjega dogajanja ter poglobitev v ljudi in njihove svetove, refleksijo odnosov ter različnih pogledov na svet.